

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

એન્ટોનિયો એસસી પેરીરા

વિરુદ્ધ

રિકર્ડિના નોરોનહા (ડી) એલઆરએસ દ્વારા

સપ્ટેમ્બર ૧૪, ૨૦૦૬

[ન્યાયાધીશ એસ.બી. સિન્હા અને ન્યાયાધીશ દલવીર ભંડારી]

ગોવા વહીવટી સ્થળાંતર મિલકત કાયદો, ૧૯૬૪; કલમ ૧૫ (૧), (૨) અને (૩): વસિયતકર્તાએ વારસદાર/પરિવારના સભ્યોની તરફેણમાં મિલકતને વારસામાં આપી-કથિત રીતે વસિયતની શરતોમાં ફેરફાર-અરજી-મિલકતના કોઈપણ ભાગને સ્થાનાંતરિત કરવા પર પ્રતિબંધ મૂકતો કામચલાઉ મનાઈ હુકમ

પસાર કરતી અદાલત-સત્તાવાળાઓ પ્રશ્નમાં મિલકતને ખાલી કરાવનારની મિલકત તરીકે જાહેર કરે છે-એક પક્ષ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલ અને અન્ય દ્વારા સમીક્ષા અરજી-સત્તાવાળાઓ દ્વારા મંજૂર કરાયેલી સમીક્ષા અરજી જેમાં મિલકતને બિન-ખાલી કરાયેલી મિલકત જાહેર કરવામાં આવી છે અને અરજદારની તરફેણમાં કબજો પહોંચાડવાનો આદેશ પણ આપ્યો છે-રાજ્ય સરકાર દ્વારા રદબાતલ ઠરાવ્યું-પડકારને ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા ઉલટાવી દેવામાં આવ્યો મિલકતના હકનો વિવાદિત પ્રશ્ન-અપીલ પર, ઠરાવ્યુ:કાયદાની જોગવાઈઓ મુજબ, વિવાદિત મિલકતના માલિકી હકનો પ્રશ્ન સિવિલ કોર્ટ દ્વારા નક્કી કરી શકાય છે, વહીવટકર્તા/રાજ્ય સરકાર દ્વારા નહીં - પરંતુ રિટ કોર્ટ સિવિલ કોર્ટમાં નિર્ણય માટે પડતર મિલકતના માલિકી હક/વિલમાં ફેરફારની કાયદેસરતા/માન્યતા અંગેના વિવાદિત પ્રશ્નમાં જશે નહીં - હાઈકોર્ટે રિટ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરીને ઉપરોક્ત પ્રશ્નમાં પ્રવેશ કરવામાં ભૂલ કરી હતી - કેસના વિશિષ્ટ તથ્યો અને સંજોગોમાં, સિવિલ કોર્ટને હાઈકોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલા અવલોકનોથી પ્રભાવિત થયા વિના પ્રશ્ન નક્કી કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે.

એક 'જે' ની પત્નીના મૃત્યુ પછી, તેમની સંપત્તિનું વિભાજન કરવામાં આવ્યું હતું અને સંપત્તિનો અડધો ભાગ તેમની તરફેણમાં અને બાકીનો અડધો ભાગ તેમના બાળકોની તરફેણમાં ફાળવવામાં આવ્યો હતો.'જે' 'એ મિલકતોનો

તેમનો નિંકાલપાત્ર ક્વોટા પણ વારસામા આવ્યો હતો, જે પાછળથી એક 'ઇ' ના કબજામાં/માલિકીમાં આવ્યો હતો.'ઇ' ની તરફેણમાં ફાળવણી માન્ય/અસરકારક ન હોવાનું જાહેર કરવા માટે એક ઉત્તરાધિકારી દ્વારા સિવિલ કોર્ટ સમક્ષ દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો.કથિત રીતે, અન્ય ઉત્તરાધિકારી 'એમ' એ વસિયત દ્વારા તેના ભત્રીજા, અપીલકર્તાની તરફેણમાં મિલકતને વારસામાં આપી હતી.અદાલતે 'ઇ' ની પ્રતિવાદી નંબર ૧-પત્નીને દાવાની મિલકતોના કોઈપણ ભાગને સ્થાનાંતરિત કરવા અથવા અલગ કરવા પર પ્રતિબંધ મૂકતો કામચલાઉ મનાઈ હુકમનો આદેશ પસાર કર્યો; જ્યાં-ફરીથી અપીલ દાખલ કરવામાં આવી છે, જે કોર્ટમાં બાકી છે.આ દરમિયાન, ગોવા વહીવટી ઇવેન્ચ્યુ પ્રોપર્ટીઝ એક્ટ, ૧૯૬૪ હેઠળ રાજ્ય સત્તાવાળાઓ દ્વારા 'ઇ' સાથે જોડાયેલા એસ્ટેટના ભાગને 'ઇવેન્ચ્યુ પ્રોપર્ટીઝ' જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો.પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ સત્તાવાળાઓ સમક્ષ આદેશની સમીક્ષા માટે અરજી દાખલ કરી.સત્તાવાળાઓ દ્વારા સમીક્ષા અરજીને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી, જેમાં આ મિલકતોને 'બિન-ખાલી કરાયેલી મિલકત' જાહેર કરવામાં આવી હતી.પ્રતિવાદી નંબર ૧ ની તરફેણમાં ઉપરોક્ત મિલકતોનો કબજો પહોંચાડવાનો આદેશ પણ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.આ આદેશ રાજ્ય સરકાર દ્વારા રદ કરવામાં આવ્યો હતો.પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ હાઈકોર્ટ સમક્ષ આદેશની વાજબીપણું પર પ્રશ્ન ઉઠાવ્યો.વિવાદિત ચુકાદાને કારણે, ઉચ્ચ અદાલતે ગોવા સરકારના આદેશને રદ કરતી વખતે કથિત રીતે અપીલકર્તા અને પ્રતિવાદી નંબર

૧ દ્વારા અને તેમની વચ્ચે ઉદ્ભવતા માલિકીના વિવાદિત પ્રશ્નોમાં પ્રવેશ કર્યો હતો.તેથી હાલની અપીલ.

અપીલકર્તાએ દલીલ કરી હતી કે ઉચ્ચ અદાલતે રિટ કાર્યવાહીમાં માલિકીના વિવાદિત પ્રશ્નમાં પ્રવેશ કરીને ગંભીર ભૂલ કરી છે, ખાસ કરીને જ્યારે સક્ષમ દીવાની અદાલત સમક્ષ દીવાની દાવો પેર્લિંગ હોય.

પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ રજૂઆત કરી હતી કે પ્રતિવાદી નંબર ૩/સત્તાવાળાઓ પાસે કાયદાની કલમ ૧૫ ની શરતોમાં મિલકતની પુનઃસ્થાપનાને નિર્દેશિત કરવા માટે જરૂરી અધિકારક્ષેત્ર છે અને તેથી આ અદાલતે એવો કોઈ આદેશ પસાર કરવો જોઈએ નહીં જે તેની વૈધાનિક શક્તિનો ઉપયોગ કરવાથી ઉપરોક્ત સત્તાવાળાઓના માર્ગમાં આવે.

અપીલને મંજૂરી આપતા, અદાલતે

ઠરાવ્યું:૧.૧.તે સામાન્ય બાબત છે કે સામાન્ય રીતે રિટ કોર્ટ માલિકીના વિવાદિત પ્રશ્નમાં નહીં જાય.એવું નોંધવામાં આવ્યું છે કે વિવિધ અદાલતો સમક્ષ પડતર કેટલાક મુદ્દાઓ માત્ર એ બતાવવાના હેતુથી છે કે મિલકતની માલિકી

અને ખાસ કરીને વસિયતનામાની શરતોમાં ફેરફારોની કાયદેસરતા અથવા માન્યતાના સંદર્ભમાં પક્ષો સામસામે છે.હાઇકોર્ટ સમક્ષ ગોવા સરકારના આદેશ પર સવાલ ઉઠાવવામાં આવ્યા હતા.હાઇકોર્ટનો અભિપ્રાય હતો કે બંને આદેશો ગોવા વહીવટી ઇવેલ્યુઇ પ્રોપર્ટીઝ એક્ટની કલમ ૧૫ની દ્રષ્ટિએ સક્ષમ અધિકારી દ્વારા પસાર કરવામાં આવ્યા ન હતા અને તેથી તે શરૂઆતથી જ રદબાતલ હતા.ઉચ્ચ અદાલતે આગળ કહ્યું કે આ બાબત પર સરકાર અથવા અધિકૃત અધિકારી દ્વારા નવેસરથી વિચાર કરવો જરૂરી છે.જો કે, ઉપરોક્ત નિર્દેશ જારી કરતી વખતે, અદાલતે એક બાજુનો મુદ્દો દાખલ કર્યો, એટલે કે, પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના ઉત્તરાધિકારીનું શીર્ષક જે જરૂરી ન હતું.મિલકતોના હક અંગેનો વિવાદ ૧૯૯૩થી દીવાની અદાલતમાં નિર્ણય માટે પડતર છે.ઉચ્ચ અદાલતે સિવિલ કોર્ટને આ પ્રશ્નમાં જવાની મંજૂરી આપવી જોઈતી હતી.ઉપરોક્ત અધિનિયમ હેઠળની વૈધાનિક યોજના સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે માલિકીનો પ્રશ્ન દીવાની અદાલત દ્વારા નક્કી કરી શકાય છે, વહીવટકર્તા અથવા ગોવા સરકાર દ્વારા નહીં. [૨૧૭-સી-ડી-ઈ-એફ]

૧.૨.કાયદામાં તૃતીય પક્ષને સાંભળવા માટે કોઈ સ્પષ્ટ જોગવાઈ ન હોઈ શકે, પરંતુ તે બાકાત પણ નથી. આવી સ્થિતિમાં કુદરતી ન્યાયનો સિદ્ધાંત તેમજ પ્રો ઇન્ટરસે સુઓ નો સિદ્ધાંત લાગુ થશે.[૨૧૭-જી]

૨. કેસની વિશિષ્ટ હકીકતો અને સંજોગોમાં, નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે સિવિલ કોર્ટ હાઈકોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલા અવલોકનોથી કોઈપણ રીતે પ્રભાવિત થયા વિના સ્યુટ નંબર ૧૫૪/૧૯૯૩ નો શક્ય તેટલી ઝડપથી નિકાલ કરશે.ત્યારબાદ, યોગ્ય અધિકારી પ્રતિવાદીઓ દ્વારા દાખલ કરવામા આવેલી અરજી પર વિચાર કરશે.[૨૧૮-બી-સી-ડી]

દીવાની અપીલીય અધિકારક્ષેત્ર:સિવિલ અપીલ નંબર ૪૧૨૮/૨૦૦૬.

ગોવામાં બોમ્બે હાઈકોર્ટના અંતિમ ચુકાદા અને આદેશની તારીખ ૨૨/૧૨/૨૦૦૪ માંથી રિટ પિટિશન નંબર ૧૧૭/૨૦૦૦.

અપીલકર્તા માટે ટી. કે. અંધ્યારુજિના, પ્રશાંત કુમાર, ત્રિવેણી પોટેકર અને ચંદર શેખર અશરી.

પ્રતિવાદીઓ માટે મુકુલ રોહતગી, ધ્રુવ મહેતા, હર્ષવર્ધન ઝા, ચશરાજ દેવરા, મનોજ મહેતા (મેસર્સ કે. એલ. મહેતા એન્ડ કંપની માટે), શ્રીધર વાચ. ચિતાલે અને અભિજાત પી. મેઘ.

ચુકાદો કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

ન્યાયાધીશ એસ. બી. સિન્હા : રજા આપવામાં આવી.

જોસ જોઆકિમ ડી નોરોન્હા માયેમના કાઉન્ટ હતા.તેમણે ફિલોમિના કોરીયા નોરોન્હા સાથે લગ્ન કર્યા હતા.તેમને છ બાળકો (બે પુત્રો અને ચાર પુત્રીઓ) હતા.જોસ જોઆકિમને તેમના પુત્ર ડૉ. ફાન્સિસ એન્ટોનિયો દ્વારા પૌત્રો હતા, જેમણે રેકાર્ડિના સાથે લગ્ન કર્યા હતા.૧૯૦૩માં ફિલોમિનાનું અવસાન થયું.તેમના મૃત્યુ પછી, ઇન્વેન્ટરીમાં, સંપત્તિનો અડધો ભાગ ડોમ જોસ જોકિમ ડી નોરોન્હાને અને બાકીનો અડધો ભાગ તેમના બાળકોને ફાળવવામાં આવ્યો હતો. ૧૭/૧૮.૦૪.૧૯૨૯ ના રોજ અથવા તેની આસપાસ, ડોમ જોસ જોકિમ ડી નોરોન્હાએ ફિલોમેના મૃત્યુ પછી ઇન્વેન્ટરીમાં તેમને ફાળવવામાં આવેલી મિલકતોનો નિકાલપાત્ર ક્વોટા વારસામાં આપ્યો હતો.તેમનું મૃત્યુ ૨૦/૦૪/૧૯૨૯ પર થયું હતું.તેમના મૃત્યુ પછી, તેમના નિકાલજોગ મિલકતોનો ક્વોટા કથિત રીતે દક્ષિણી ભાગ તરીકે વર્ણવવામાં આવ્યો હતો.કથિત રીતે, વિલની શરતો પાછળથી ૨૦/૦૬/૧૯૩૦ પર બદલવામાં આવી હતી.જોકે, આ પ્રકારની કાર્યવાહીની કાયદેસરતા વિવાદમાં છે.

૨૪/૧૨/૧૯૬૪ પર અથવા તેની આસપાસ, ગોવા વહીવટી સ્થળાંતર મિલકત કાયદો, ૧૯૬૪ (ટૂંકમાં, 'કાયદો') અને તે હેઠળ ઘડવામાં આવેલા

નિયમો અમલમાં આવ્યા હતા.કાયદાની કલમ ૧૫ની પેટા-કલમો (૧), (૨) અને (૩), જે આપણા હેતુ માટે સુસંગત છે, તે નીચે મુજબ વાંચે છે:

"૧૫.ખાલી કરાયેલી મિલકતની પુનઃસ્થાપના.-(૧) [કલમ (૩) હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલ જોગવાઈઓ સિવાય અને આ વતી બનાવવામાં આવેલ નિયમોને આધિન, કોઈપણ સ્થળાંતર કરનાર અથવા સ્થળાંતર કરનારનો વારસદાર હોવાનો દાવો કરનારી કોઈપણ વ્યક્તિ સરકારને અથવા આ વતી તેના દ્વારા અધિકૃત કોઈપણ વ્યક્તિને (ત્યારબાદ આ વિભાગમાં અધિકૃત વ્યક્તિ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) અરજી કરી શકે છે કે કોઈપણ સ્થળાંતર કરનાર મિલકત જે કસ્ટોડિયનમાં નિહિત છે અને જે આ કાયદો અમલમાં ન હોય તો અરજદાર હકદાર હોત, તેને પુનઃસ્થાપિત કરી શકાય છે.

(૨) પેટા-કલમ (૧) હેઠળ અરજી પ્રાપ્ત થયા પછી, સરકાર અથવા, તેમ છતાં, અધિકૃત વ્યક્તિ, નિયત રીતે તેની જાહેર સૂચના આપવાનું કારણ બનશે, અને દાવાની તપાસ સૂચવવામાં આવે તેવી રીતે કર્યા પછી, -

(એ) જો સંતુષ્ટ હોય તો #

(i) આ માટે બનાવેલા નિયમો દ્વારા નિર્ધારિત શરતો સંતોષવામાં આવી છે,

(ii) ખાલી કરાવનારની મિલકત અરજદારની મિલકત છે, અને

(iii) તે ન્યાયી અથવા યોગ્ય છે કે ખાલી કરાવનારની મિલકત તેને પરત કરવી જોઈએ,

અરજદારને મિલકત પુનઃસ્થાપિત કરવાનો આદેશ આપો, અથવા

(બી) જો તે સંતુષ્ટ ન હોય, તો અરજીને નકારી કાઢો:

પરંતુ જ્યાં ખાલી કરાવનારની મિલકત અરજદારની મિલકત નથી તેવા આધારે અરજી નામંજૂર કરવામાં આવે છે, ત્યાં અરજી નામંજૂર કરવાથી દીવાની અદાલતમાં મિલકત પર પોતાનો હક સ્થાપિત કરવાના અરજીના અધિકારને નુકસાન નહીં થાય; અથવા

(સી) જો મિલકત પર અરજદારના હકના સંદર્ભમાં કોઈ શંકા હોય, તો તેને તેના હકના નિર્ધારણ માટે સિવિલ કોર્ટમાં મોકલો:

પરંતુ આ પેટા-કલમ હેઠળ કોઈ પણ ખાલી કરાયેલી મિલકતની પુનઃસ્થાપના માટે કોઈ આદેશ આપવામાં આવશે નહીં, સિવાય કે મિલકત અથવા તેના વ્યવસ્થાપનના સંદર્ભમાં કસ્ટોડિયનને બાકી રહેલી કોઈપણ રકમની વસૂલાત માટે નિયત રીતે જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય.

(૩) સ્થળાંતર કરનારને અથવા કેસ હોય તે પ્રમાણે વારસદારને મિલકતની પુનઃસ્થાપના પર, કસ્ટોડિયન મિલકતની બાબતમાં તમામ જવાબદારીઓમાંથી મુક્ત થઈ જશે, પરંતુ આવી પુનઃસ્થાપના સંપત્તિના સંબંધમાં અધિકારોને પૂર્વગ્રહ નહીં કરે, જો કોઈ હોય તો મિલકતની પુનઃસ્થાપના જે વ્યક્તિને મિલકતની પુનઃસ્થાપના કરવામાં આવી છે તે વ્યક્તિ સામે લાગુ કરવા માટે અન્ય કોઈ વ્યક્તિ હકદાર હોઈ શકે છે.

પરંતુ કસ્ટોડિયન દ્વારા અથવા તેના વતી મિલકતના સંબંધમાં આપવામાં આવેલી દરેક લીઝ તે વ્યક્તિ સામે અસર કરશે જેને

પુનઃસ્થાપના કરવામાં આવે છે, જ્યાં સુધી આવી લીઝ સમયાંતરે અથવા કાયદાના અમલ દ્વારા નક્કી કરવામાં ન આવે.

૧૪/૧૧/૧૯૬૭ ના રોજ, યુરિકો સિલ્વાની મયમની સંપત્તિનો દક્ષિણ ભાગ 'ખાલી કરાવનારી મિલકતો' જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો.

વર્ષ ૧૯૯૩માં ગોવાના પાણજીના સિનિયર ડિવિઝનના વિદ્વાન સિવિલ જજ સમક્ષ દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો કે યુરિકોને ઇન્વેન્ટરી પ્રોસિડિંગ નંબર ૯૫૭/૧૯૨૯ માં ફાળવણી માન્ય અસરકારક રહેશે નહીં.

એવું વધુ જણાય છે કે યુરિકોની પત્ની રિકાર્ડિનાએ માયેમના દક્ષિણ ભાગને 'બિન-ખાલી કરાયેલી મિલકત' જાહેર કરવા માટે કસ્ટોડિયન સમક્ષ અરજી દાખલ કરી હતી.તેણીની તરફેણમાં કબજો પુનઃસ્થાપિત કરવા માટે પ્રાર્થના પણ કરવામાં આવી હતી.સિવિલ સ્યુટ નંબર ૧/૯૬ એ હોવાનો દાવો પણ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં કસ્ટોડિયનને સ્યુટ નંબર ૧૫૪/૧૯૯૩ એ નો નિકાલ ન થાય ત્યાં સુધી રિકાર્ડિનાની તરફેણમાં દાવાની મિલકતો છોડવા પર પ્રતિબંધ મૂકવામાં આવ્યો હતો. જો કે, ઉપરોક્ત દાવો પાછો ખેંચી લેવામાં આવ્યો હતો. ૧૬/૦૯/૧૯૯૭ તારીખના આદેશ દ્વારા, રિકાર્ડિના (મૃત હોવાથી) દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજી રદ કરવામાં આવી હતી.

મારિયા એલ્સાએ વસિયત દ્વારા તેના ભત્રીજા, એન્ટોનિયો એસ. સી. પેરેરા, અપીલન્ટની તરફેણમાં તેની સંપત્તિ વારસામાં આપી હતી.તેણીનું મૃત્યુ ૨૧/૧૧/૧૯૯૭ પર થયું હતું.

સિવિલ કોર્ટે પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને દાવાની મિલકતોના કોઈપણ ભાગને સ્થાનાંતરિત કરવા અથવા અલગ કરવા પર પ્રતિબંધ મૂકતો કામચલાઉ મનાઈ હુકમનો આદેશ પસાર કર્યો હતો, જ્યાં-ફરીથી અપીલ દાખલ કરવામાં આવી છે, જે હજુ પણ બાકી હોવાનું કહેવાય છે.

જોકે, પ્રતિવાદી નંબર ૧એ પ્રતિવાદી નંબર ૩ સમક્ષ આદેશની સમીક્ષા માટે અરજી દાખલ કરી હતી.ઉપરોક્ત કાર્યવાહીમાં અપીલકર્તા દ્વારા અહીં વાંધો દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો.આ વાંધાને નકારી કાઢવામાં આવ્યો હતો.અપીલકર્તા દ્વારા દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા પ્રતિવાદી નંબર ૩ દ્વારા ઉપરોક્ત આદેશની તારીખ ૧૬/૦૯/૧૯૯૭ પર પુનર્વિચારણા માટે દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીને રદબાતલ જાહેર કરવામાં આવે.આ દાવો રદ કરવામાં આવ્યો હતો.તેની સામે અપીલ પેલિંગ હોવાનું કહેવાય છે.

પ્રતિવાદી નંબર ૩ એ ૨૧/૦૪/૧૯૯૯ ના આદેશને કારણે, જોકે, તેના અગાઉના ૧૬/૦૮/૧૯૯૭ ના આદેશની સમીક્ષા કરી હતી, જેમાં જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું કે માયેમ એસ્ટેટનો સમગ્ર કથિત દક્ષિણ ભાગ 'બિન-ખાલી મિલકત' છે.પ્રતિવાદી નંબર ૧ ની તરફેણમાં ઉપરોક્ત મિલકતોનો કબજો પહોંચાડવા માટે ૧૭/૦૫/૧૯૯૯ પર આદેશ પણ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.

જોકે, આ આદેશને ગોવા સરકાર દ્વારા ૧૪/૦૨/૨૦૦૦ ના આદેશ દ્વારા રદ કરવામાં આવ્યો હતો.પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ હાઈકોર્ટ સમક્ષ પસાર કરાયેલા ઉપરોક્ત આદેશની શુદ્ધતા પર સવાલ ઉઠાવ્યો હતો.

મૂળ પ્રતિવાદી નંબર ૧ નું મુદત ૨૨/૧૧/૨૦૦૧ ના રોજ મરણ ગયેલ અને તેના વારસદારો અને કાનૂની પ્રતિનિધિઓને હાઈકોર્ટ સમક્ષ રિટ કાર્યવાહીમાં રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવ્યા હતા.૨૨/૧૨/૨૦૦૪ ના વિવાદિત ચુકાદાને કારણે, ઉચ્ચ અદાલતે ગોવા, દમણ અને દીવ સરકારના ૧૪/૦૨/૨૦૦૦ ના આદેશને રદ કરતી વખતે અપીલકર્તા અને પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા અને તેમની વચ્ચે ઉદ્ભવતા માલિકીના વિવાદિત પ્રશ્નોમાં પ્રવેશ કર્યો હોવાનું માનવામાં આવે છે.

અપીલકર્તા વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી ટી. આર. અંધ્યારુજિનાની દલીલ હતી કે ઉચ્ચ અદાલતે રિટ કાર્યવાહીમાં માલિકીના વિવાદિત પ્રશ્નના પ્રશ્નમાં પ્રવેશ કરવામાં ગંભીર ભૂલ કરી હતી, ખાસ કરીને જ્યારે સિવિલ દાવો ૧૯૯૩ થી સક્ષમ સિવિલ કોર્ટ સમક્ષ નિર્ણય બાકી છે.

પ્રતિવાદી નંબર ૧ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી મુકુલ રોહતગી, જો કે, રજૂઆત કરશે કે જ્યારે સિવિલ કોર્ટ માલિકીના વિવાદિત પ્રશ્નને નક્કી કરી શકે છે, પરંતુ હાઈકોર્ટના ચુકાદાને પ્રતિવાદી નંબર ૩ દ્વારા અમલમાં મૂકવાનો નિર્દેશ આપવો જોઈએ.

વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા અનુસાર, પ્રતિવાદી નંબર ૩ પાસે કાયદાની કલમ ૧૫ ની દ્રષ્ટિએ મિલકતની પુનઃસ્થાપનાને નિર્દેશિત કરવા માટે જરૂરી અધિકારક્ષેત્ર છે અને તેથી આ અદાલતે એવો કોઈ આદેશ પસાર કરવો જોઈએ નહીં જે તેની વૈધાનિક શક્તિનો ઉપયોગ કરવાથી ઉપરોક્ત અધિકારીના માર્ગમાં આવે.

વિવાદિત ચુકાદાને કારણે ઉચ્ચ અદાલતે અન્ય બાબતોની સાથે અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે પ્રતિવાદી નંબર ૩ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા ૨૧/૦૪/૧૯૯૯ તારીખના આદેશને કાયદામાં દૂષિત કરવામાં આવ્યો ન હતો

કારણ કે ઉપરોક્ત પ્રતિવાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજી, જે ૧૬/૦૮/૧૯૯૭ તારીખના આદેશ દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવી હતી, તે કાયદાની કલમ ૧૫ હેઠળ જરૂરી હતી તેમ નક્કી કરવામાં આવી ન હતી, જેમાં નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો:

".....જો રિકાર્ડિનાના કાનૂની પ્રતિનિધિઓ નિયમોના નિયમ ૧૪ (૨) અને (૩) ની જરૂરિયાતોનું પાલન કરવા માટે પગલાં લઈને ચાર અઠવાડિયાના સમયગાળાની અંદર યોગ્યતા પર ઉપરોક્ત અરજીની સુનાવણી માટે અરજી કરે છે, તો અમે રાજ્ય સરકારને નિર્દેશ આપીએ છીએ કે તે પોતાની યોગ્યતા પર આ અરજી પર નવેસરથી નિર્ણય લે.પુનઃસ્થાપન અરજી શક્ય તેટલી ઝડપથી અને પ્રાધાન્યમાં પાલન પછી છ મહિનાના સમયગાળાની અંદર નક્કી કરી શકાય છે.અમે સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે પ્રતિવાદી નંબર ૩ પાસે, હાલમાં, દક્ષિણની અડધી મિલકતમાં યુરિકોના હિસ્સાનો કોઈ હક નથી, એટલે કે હાલની મિલકત.

હવે તે સામાન્ય બાબત છે કે સામાન્ય રીતે રિટ કોર્ટ માલિકીના વિવાદિત પ્રશ્નમાં નહીં જાય.અમે નોંધ્યું છે કે વિવિધ અદાલતો સમક્ષ પડતર કેટલાક મુદ્દાઓ માત્ર એ બતાવવાના હેતુથી છે કે મિલકતની માલિકી અને ખાસ કરીને

વસિયતનામાની શરતોમાં ફેરફારોની કાયદેસરતા અથવા માન્યતાના સંદર્ભમાં પક્ષો સામસામે છે.

હાઈકોર્ટ સમક્ષ ગોવા સરકારના આદેશ પર સવાલ ઉઠાવવામાં આવ્યા હતા.ઉચ્ચ અદાલતનો અભિપ્રાય હતો કે ૧૬/૦૯/૧૯૯૭ તેમજ ૨૧/૦૪/૧૯૯૯ તારીખના બંને આદેશો કાયદાની કલમ ૧૫ની દ્રષ્ટિએ સક્ષમ અધિકારી દ્વારા પસાર કરવામાં આવ્યા ન હતા અને તેથી તે શરૂઆતથી જ રદબાતલ હતા.

જોકે, ઉચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે આ બાબત પર સરકાર અથવા અધિકૃત અધિકારી દ્વારા નવેસરથી વિચાર કરવો જરૂરી છે. જો કે, ઉપરોક્ત નિર્દેશ જારી કરતી વખતે, અદાલતે એક બાજુનો મુદ્દો દાખલ કર્યો, એટલે કે, પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના ઉત્તરાધિકારીનું શીર્ષક, જે આદર સાથે, જરૂરી ન હતું. મિલકતોના હક અંગેનો વિવાદ દાવો નંબર ૧૫૪/૧૯૯૩ માં નિર્ણય બાકી છે.આમ, ઉચ્ચ અદાલતે સિવિલ કોર્ટને ઉપરોક્ત પ્રશ્નમાં જવાની મંજૂરી આપવી જોઈતી હતી.

ઉપરોક્ત અધિનિયમ હેઠળની વૈધાનિક યોજના સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે માલિકીનો પ્રશ્ન દીવાની અદાલત દ્વારા નક્કી કરી શકાય છે, વહીવટકર્તા અથવા ગોવા સરકાર દ્વારા નહીં.

કાયદામાં તૃતીય પક્ષને સાંભળવાની કોઈ સ્પષ્ટ જોગવાઈ ન હોઈ શકે પરંતુ તે પણ બાકાત નથી. કુદરતી ન્યાયનો સિદ્ધાંત તેમજ પ્રો ઇન્ટેરેસ સુઓ આવી પરિસ્થિતિમાં લાગુ થશે.

તે વિવાદિત નથી કે સિવિલ કોર્ટ આ વતી અંતિમ સત્તા હશે. જો એમ હોય તો, વહીવટકર્તા દીવાની અદાલતના ચુકાદાથી બંધાયેલા રહેશે.

વધુમાં અમે અહીં અગાઉ નોંધ્યું છે કે અપીલકર્તાને કર્ટોડિયન સમક્ષ સાંભળવામાં આવ્યો ન હતો. જો તે મિલકત પર હકનો દાવો કરી રહ્યો હોય, તો નિર્વિવાદપણે તેને નોંધપાત્ર ઈજા થશે, જો અહીં પ્રતિવાદી નંબર ૧ ની તરફેણમાં કબજો પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે. આ કાયદો સિવિલ કોર્ટ દ્વારા માલિકીના વિવાદિત પ્રશ્નના નિર્ધારણ પર પણ વિચાર કરે છે.

આ કેસની વિશિષ્ટ હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને, અમારો અભિપ્રાય છે કે પક્ષો વચ્ચે સંપૂર્ણ ન્યાય કરવાના દૃષ્ટિકોણથી, નીચેના નિર્દેશો જારી કરવામાં આવશે:

(i) સિવિલ કોર્ટ આ આદેશની નકલ મળ્યાની તારીખથી છ મહિનાના સમયગાળાની અંદર, હાઈકોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલા અવલોકનોથી કોઈપણ રીતે પ્રભાવિત થયા વિના, દાવો નંબર ૧૫૪/૧૯૯૩ નો શક્ય તેટલી ઝડપથી અને પ્રાધાન્યપૂર્વક નિકાલ કરશે;

(ii) સિવિલ કોર્ટ પર્યાપ્ત અને નક્કર કારણો સિવાય પક્ષકારોને કોઈ પણ પ્રકારની મોકૂફી નહીં આપે;

(iii) યોગ્ય સત્તાધિકારી કાયદા અનુસાર ઉપરોક્ત દાવાના નિર્ણય પછી પ્રતિવાદીઓ દ્વારા અહીં દાખલ કરવામાં આવેલી અરજી પર વિચાર કરશે.

(iv) ઉપરોક્ત કાર્યવાહીમાં અપીલકર્તાની પણ સુનાવણી થઈ શકે છે.

(v) પક્ષકારો માટે ઉપરોક્ત સત્તામંડળ સમક્ષ તમામ દલીલો ઉઠાવવાનું ખુલ્લું રહેશે.

અહીં ઉપર ઉલ્લેખિત હદ સુધી અપીલની મંજૂરી છે. પક્ષકારો, કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, તેમના પોતાના ખર્ચ ચૂકવશે અને સહન કરશે.

અપીલને મંજૂરી.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.